

**Smaakmaker tot het
digitaal boek**

HUBERT LEYNEN
HOOFDOPSTELLER VAN
«HET BELANG VAN LIMBURG»

EEN EEUW
WEEKBLADPERS
IN LIMBURG

UITGEVERIJ "DE VLIJT"
ANTWERPEN — (BELGIE)

Digitaal boek 2021

K. Mertens (red)

Studium Generale vzw

HUBERT LEYNEN
HOOFDOPSTELLER VAN
«HET BELANG VAN LIMBURG»

EEN, EEUW
WEEKBLADPERS
IN LIMBURG

UITGEVERIJ "DE VLIJT"
ANTWERPEN — (BELGIE)

INHOUD

Voorwoord	5
I. — Voorloopers	7
II. — De eerste weekbladen	12
III. — De bloei vanaf 1850	29
IV. — Sinds den schoolstrijd	47
V. — Sedert den oorlog	64
VI. — Een kort besluit	70

I. — VOORLOOPERS.

Men weet met zekerheid dat te Hasselt in 1670 reeds een drukkerij bestaat, doch men moet tot het einde der achttiende eeuw wachten, eer men de eerste sporen eener periodieke pers in Limburg achterhaalt. Maaseik staat aan den kop met het « *Historisch en letterkundig dagregister*, bevattende alle merkwaardigste geschiedenissen en voornaemste nieuws-tijdingen van geheel Europa ».

Om de veertien dagen, den 1^{en} en 15^{en} van iedere maand, verschijnt een brochure van 60 bladzijden, met boekrecensies, mengelwerken, tuinbouwartikels, geschiedkundige en wetenschappelijke bijdragen, gedichten en een uitgebreid overzicht van de gebeurtenissen in de wereld.

Deze publicatie vangt aan den 1 Januari 1799 en kost voor het heele jaar, dus voor 24 nummers : « 10 guldens Luyks — of 6,5 Hollands — of 12 en 10 Frans of 5 guldens Duyts-geld ». De naam van den uitgever is niet bewaard gebleven,

aangezien op de binnenzijde van den omslag de inschrijvers worden aangezet hun brieven te richten aan den dienst der « Nieuwspapieren aen de Hoofd-Postcomptoren van Syne K. K. Maj. tot Maeseyk. — Te bestellen aen de Schrijvers van het Dag-Register onder de spreuke *Mobilitate Viget* ». Over den omvang der verspreiding en den bestaansduur van deze periodieke uitgave zijn ook geen gegevens voorhanden.

Te St Truiden, waar in 1788 het bestaan bij J. B. Smits van de eerste drukkerij vermeld wordt, verschijnt met ingang van 5 Juli 1789 een weekblad « *Den Spectateur Universeel of Nederlandschen Bladschrijver met historische en geographische bijvoegsels alsook met eene korte beschrijvinge der Nederlanden, daer bij gevoegt de heldendaeden van den Prins Eugenius van Savoyen* ». J. Michel van St Truiden staat als uitgever van dit blad aangehaald.

Een merkwaardige publikatie schijnt wel te zijn « *Le Postillon extraordinaire de tous les Pays-Bas et autres* », waarvan het eerste nummer op 20 Januari 1790 te St Truiden in de « *Imprimerie patriotique* » gedrukt wordt, doch waarvan de la Haye en Cie van Brussel de uitgevers zijn. Dit blad moet de verschijning staken den 2 Mei 1790, omdat het geweigerd heeft zijn

diensten te verkoopen aan het Soeverein Kongres.

Vermelden we ook, dat dit orgaan ieder week een bijzonder bijvoegsel geeft met als titel : « *Censeur impartial* » zijnde een kritische opsomming en beoordeeling van de pamphletten, welke te dien tijde in massas verschenen.

Den 18 Februari 1791 verschijnt het blad opnieuw, onder den titel « *Le Postillon Européen* » met als bijvoegsel van 2 blz. « *Le Censeur Européen* ». Den 15 Februari 1792, als de « *Postillon* » aan zijn 30ste nummer is, versmelt hij met « *Le Journal Européen* », een blad dat 's Woensdags en Vrijdags te Brussel uitkomt, doch waarvan men voorts niets weet.

« *Le Postillon* », die uitkomt tijdens de opstandige poging van de Nederlanden tegen keizer Jozef II, voert in den titel volgende leuze : « Gelukkig de Staat, waarin de Prinsen weten, dat deze niet hun persoonlijk goed is, maar dat zij er zijn, om hem gelukkig te maken ». Hoewel ieder bewijs ontbreekt, kan men toch vermoeden, dat dit blad gesticht is met behulp van Fransch geld, om de Fransche vrijheidsgedachten in België te helpen verspreiden en de Oostenrijksche dynastie te ondermijnen. Men weet, ten andere, dat de Franschen er zich over beklaagden, dat

de Fransche bladen in het Limburgsche niet zoo'n bijval ondervonden als in het Luiksche. De Luiksche afgevaardigden Hyacinthe Fabry en Abraham Lesoinne, die den 9 Februari 1793 naar Hasselt gestuurd waren, om de bevolking te winnen voor de aanhechting van de Nederlanden aan Frankrijk, verklaarden in een verslag aan de Fransche regeering: « Te Hasselt hebben de Fransche nieuws-papieren geen aftrek. In de herbergen vindt men de bladen van Luik en Leyde, doch tot nu toe ziet men er nog geen Fransche geschriften ».

Voegen we hier nog aan toe, dat ten tijde van het eerste keizerrijk « *Le Journal du Département de la Meuse inférieure* », uitgegeven bij Nypels te Maastricht, in onze provincie het terrein aan de Luiksche bladen komt betwisten. Deze laatste zien in, dat ze met gewestelijk karakter moeten uitpakken in Limburg. Vandaar dat « *La Tribune* », van Luik, zijn Limburgsche geabonneerden bedient onder den titel: « *Gazette de Limbourg* » (1 Oogst 1841) en dat de *Gazette de Liège* hetzelfde jaar een speciale uitgave maakt voor onze provincie, onder titel « *Courrier du Limbourg* ».

Hoe belangwekkend het aanhalen van bovenvermelde publicaties ook is, omdat men een ge-